Sveriges Kommuner och Regioner

YTTRANDE

2026-10-16

Vårt ärendenr:
SKR2026/01534
Ert ärendenr:
KN2026/01568

Avdelningen för samhällsutveckling och digitalisering
Andreas Hagnell

Mottagare
Klimat- och näringslivsdepartementet

Revidering av EU:s utsläppshandelssystem ETS 2026

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR):

- stödjer EU:s klimatmål för 2040 och 2050, och ser ETS som ett avgörande styrmedel för att nå målen. Systemet behöver även efter 2030 ge en stark och långsiktig prissignal för klimatomställning.
- är kritiskt till att ambitionsnivån sänkts genom en långsammare utfasning av utsläppsrätter, jämfört med vad som tidigare annonserats, med sänkt linjär reduktionsfaktor, fortsatt omfattande fri tilldelning samt minskad annullering av utsläppsrätter. Det riskerar att minska konkurrenskraften för verksamheter som går före i omställningen.
- tillstyrker inkludering av permanenta negativa utsläpp och anser att de inte ska öka det fossila utsläppsutrymmet. Som komplement till finansiering från utsläppsrätter behöver ramverket även möjliggöra privat finansiering.
- anser att avfallsförbränning redan från 2028 bör omfattas på lika villkor mellan medlemsstater och att även deponering av organiskt och brännbart material ska omfattas av utsläppshandeln, förbud eller annat styrmedel.
- tillstyrker fortsatt fri tilldelning för fjärrvärme, men anser att anläggningar som använder mer än 95 procent biomassa inte ska exkluderas från utsläppshandelssystemet.
- tillstyrker att en större del av auktionsintäkterna riktas till investeringar för omställning av de verksamheter som omfattas av ETS, men anser att de även bör kunna användas för klimatåtgärder i andra sektorer. Intäkter bör i första hand användas inom EU och inte till internationella krediter.

Sveriges Kommuner och Regioner
info@skr.se, www.skr.se
Post: 118 82 Stockholm *Besök:* Hornsgatan 20
Tfn: 08-452 70 00 *Org nr:* 222000-0315

Allmänna synpunkter

SKR står bakom EU:s klimatmål med 90 procents reduktion för 2040 och klimatneutralitet 2050 och Sveriges klimatmål för 2030 och 2045.

ETS är tillsammans med målen för medlemsstaternas övriga utsläpp och markanvändning EU:s centrala styrmedel för klimatomställningen. En tydlig och långsiktig prissignal är därmed avgörande för omställning och konkurrenskraft inom industrin och transportsektorn samt för kommuners och regioners klimatarbete.

Systemet behöver även efter 2030 ge en stark, långsiktig och förutsägbar prissignal som driver elektrifiering, fossilfri energiproduktion, energieffektivisering och permanenta negativa utsläpp.

SKR ser det som avgörande att omställningen värnar europeisk och svensk konkurrenskraft. Fri tilldelning fyller en viktig funktion där det behövs som skydd mot koldioxidläckage. Det är därvid viktigt att utöka tillämpningen av unionens gränsjusteringsmekanism CBAM. SKR är samtidigt kritiskt till en förlängd fri tilldelning som inte säkerställer en stark prissignal och likvärdiga konkurrensvillkor inom EU.

SKR instämmer i regeringens preliminära svenska ståndpunkt att ställa sig kritisk till den sänkta ambitionsnivån i form av en långsammare utfasning av utsläppsrätter med lägre linjär reduktionsfaktor, fortsatt omfattande fri tilldelning samt minskat intag och slopad annullering i marknadsstabilitetsreserven. Utsläppsutrymmet riskerar också att öka genom användning av internationella krediter och genom att permanenta upptag räknas utöver taket.

Kommissionens förslag innehåller samtidigt flera välkomna delar, bland annat inkludering av permanenta negativa utsläpp, en ansats att inkludera all avfallsförbränning, fortsatt fri tilldelning för fjärrvärme, ökade krav på investeringar och förstärkta finansieringsinstrument.

Synpunkter på förslagets delar

Utsläppstaket och den linjära reduktionsfaktorn (LRF)

SKR anser att den linjära reduktionsfaktorn för utsläppstaket inte bör sänkas så kraftigt efter 2030 jämfört med dagens nivå på 4,4 procent. De föreslagna sänkningarna till först 3,7 och därefter 1,7 procent framstår som alltför kraftiga.

SKR ställer sig negativt till att internationella krediter används för att sänka ambitionen i ETS. Det minskar finansieringen av insatser i EU.

Marknadsstabilitetsreserven (MSR)

SKR avstyrker att annulleringsmekanismen i marknadsstabilitetsreserven avskaffas. SKR ser det också som tveksamt att sänka intaget i reserven från 24 till 12 procent redan 2028. Intaget bör behållas på 24 procent tills marknadsbalansen tydligt motiverar en ändring.

SKR ser positivt på den föreslagna tillämpningen av mer dynamiska tröskelvärden vid överskott och underskott och en mer gradvis frisläppning av utsläppsrätter för att minska risken för kraftiga prisrörelser.

Fri tilldelning

SKR anser att den fria tilldelningen bör fasas ut och är kritiskt till en förlängd fri tilldelning som inte säkerställer en stark prissignal och likvärdiga konkurrensvillkor inom EU. Den föreslagna utformningen riskerar att försvaga omställningstakten, missgynna företag som redan har investerat och gynna de aktörer som avvaktar.

SKR anser att fri tilldelning även ska omfatta de verksamheter som redan ställt om till minskade utsläpp, så dessa inte missgynnas. Riktmärken bör spegla bästa möjliga teknik. (Se även kritiken mot att utesluta anläggningar som förbränner mer än 95 procent biomassa.)

Permanenta upptag

SKR välkomnar att permanenta upptag integreras i ETS och ett centralt uppköpsprogram. Detta kan skapa en viktig långsiktig efterfrågan på bio-CCS och bidra till en marknad för negativa utsläpp.

Priset på utsläppsrätter är åtminstone under de närmaste åren otillräckligt för att finansiera negativa utsläpp. Därför behöver en kompletterande frivillig marknad för verksamhetsutövare även fortsättningsvis möjliggöras och stimuleras.

SKR avstyrker att upptag ska öka det fossila utsläppsutrymmet för verksamheter som omfattas av ETS. I sådant fall skapar satsningen på upptag inte någon ytterligare klimatnytta.

Uppköpsprogrammet bör utformas teknikneutralt men också kunna stödja mindre mogna tekniker som har en långsiktig potential.

SKR ser positivt på möjligheten att inkludera biokol i programmet, särskilt eftersom detta kan skapa fler nyttor för biologisk mångfald och markbördighet. Flera kommuner arbetar med detta.

Avfallsförbränning

SKR välkomnar att all förbränning av kommunalt icke-farligt avfall föreslås inkluderas i utsläppshandelssystemet, men anser att detta bör ske på lika villkor i alla medlemsstater redan från 2028, såsom tidigare aviserats.

Den föreslagna gradvisa infasningen från 2031 till 2034, med möjlighet till nationella undantag, innebär ett fördröjt och mindre heltäckande genomförande. Detta riskerar att styra avfallsförbränning till länder som, till skillnad från Sverige, Danmark och Litauen, inte har inkluderat den i utsläppshandeln. Det skulle snedvrida konkurrensen och försvåra utnyttjandet av förbränningskapaciteten där förutsättningarna är bäst. Den långa övergångsperioden innebär betydande merkostnader för svenska anläggningar som redan omfattas av ETS.

SKR anser att även deponering av nytt organiskt och brännbart avfall bör omfattas av EU ETS, ett förbud eller andra obligatoriska styrmedel som ger motsvarande klimatstyrning. I annat fall riskerar styrningen att leda från avfallsförbränning till ökad deponering och därmed ökade metanutsläpp.

SKR framhåller även behovet av kompletterande produkt- och avfallspolitik för ökad cirkularitet och minskad mängd fossilt kol, särskilt plast, i avfallsströmmarna.

Exkluderingen av anläggningar som förbränner 95 procent biomassa

SKR instämmer i regeringens kritik av att kommissionen inte föreslår att avskaffa regeln om att anläggningar som använder mer än 95 procent biomassa ska exkluderas från utsläppshandelssystemet. Nuvarande regelverk ger anläggningar incitament att öka användningen av fossila bränslen för att undvika att uteslutas ur utsläppshandelssystemet. Förslaget behöver justeras för att undvika detta.

Det finns också administrativa problem med att anläggningar, beroende på användningen av fossila bränslen under enskilda år, kan uteslutas ur ETS för att sedan åter behöva omfattas.

Användning av auktionsintäkter samt fonder

SKR tillstyrker att en större del av auktionsintäkterna riktas till omställningen av de verksamheter som omfattas av EU ETS, men anser att intäkterna även bör kunna användas för klimatåtgärder i andra sektorer. Intäkter bör i första hand användas inom EU och inte till internationella krediter.

Det föreslagna bredare villkorandet av fri tilldelning med en verifierad investeringsplan framstår som en mer ändamålsenlig metod än tidigare regler om att vidta åtgärder i energikartläggningar.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande